Ügyszám: 2071/P/2009-3.

[…] részére

Tisztelt Uram!

Megkaptam beadványát, amelyben a közgyógyellátási igazolvány kiállításával kapcsolatban fogalmazta meg észrevételeit. Ön kifogásolta a közgyógyellátási igazolvány kiállításának hosszadalmas ügyintézési menetét, valamint azt, hogy az önkormányzat szociális előadója – aki Ön szerint orvosi titoktartási kötelezettség alá nem eső személy – elolvashatja az orvosi felülvizsgálatról szóló határozatot, melyből az igénylő egészségi állapotára vonatkozó adatokat ismerhet meg.

Beadványára válaszolva az alábbi állásfoglalást adom:

A közgyógyellátási rendszer feladata – a hivatalos koncepció megfogalmazásában – a szociális és egészségi állapotuk miatt rászorulók térítésmentes gyógyszerellátásának biztosítása. A rendszer tehát mind egészségpolitikai, mind szociálpolitikai funkciót ellát, hiszen az orvos által egészségügyi okból rendelt gyógyszerkészítmény – normál körülmények között – beteg által térítendő díját vállalja át a költségvetés. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy így térítésmentesen hozzájuthat a társadalombiztosítás által támogatott egyes gyógyszerekhez, gyógyászati segédeszközökhöz, protetikai és fogszabályozó eszközökhöz, illetve ezek javítási költségeihez, valamint az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokhoz.

A jogosultság több jogcímen is biztosítható: alanyi jogon (pl. átmeneti és tartós nevelésbe vett kiskorú, rokkantsági járadékos részére, vagy annak, aki I., vagy II. csoportú rokkantása alapján részesül nyugellátásban), normatív alapon (jövedelem és gyógykezelési költség arányában), valamint méltányosságból (a helyi önkormányzati rendeletben meghatározottak szerint).

A jogszabályi alapot a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) adja, illetve végrehajtási szabályokat tartalmaz még a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet is.

Az Sztv. 49-53. §-ai alapján a közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.

A közgyógyellátásra való jogosultságról a jegyző dönt, de mivel a jogosult számára kizárólag a személyes szükségletének kielégítéséhez szükséges gyógyító ellátás rendelhető, az ellátási szükségletet a háziorvos igazolja. Az igazolás tartalmazza a kérelmező személyes azonosító adatait (név, születési név, anyja neve, születési hely, születési idő, lakóhely, tartózkodási hely), társadalombiztosítási azonosító jelét, a tartósan fennálló betegségének a betegségek nemzetközi osztályozása szerinti kódját (a továbbiakban: BNO kód), illetőleg az alkalmazandó terápiához szükséges gyógyító ellátások megnevezését, mennyiségét, gyógyszerek esetében a hatóanyag megnevezését, valamint a kívánt terápiás hatás eléréséhez szükséges mennyiségét és adagolását. A szakorvos – a kérelmező igénye esetén – az általa rendelt havi rendszeres gyógyító ellátásokról a háziorvost tájékoztatja.

Az Sztv. 50/A. §-a alapján a háziorvos igazolását a jegyző három munkanapon belül továbbítja az egészségbiztosítási szervnek – az alanyi jogon jogosult kérelmezők kivételével – abban az esetben, ha a kérelmező megfelel az előírt jövedelmi feltételeknek.

Az egészségbiztosítási szerv megvizsgálja az igazolásban feltüntetett havi rendszeres gyógyító ellátás iránti szükséglet szakmai megalapozottságát. Ha az igazolásban feltüntetett gyógyító ellátás iránti szükségletet az egészségbiztosítási szerv nem tartja megalapozottnak, a szakhatósági állásfoglalást megelőzően adategyeztetés céljából megkeresi az igazolást kiállító háziorvost.

Az egészségbiztosítási szerv az általa elismert gyógyító ellátási szükséglet alapján szakhatósági állásfoglalást ad a jegyzőnek a rendszeres gyógyító ellátások havi költségéről. A szakhatósági állásfoglalásban külön meg kell jelölni az egyéni gyógyszerkeret alapjául szolgáló gyógyszer térítési díjának összegét. A gyógyszerköltség meghatározásánál a kérelmező krónikus betegségeihez igazodó, egyhavi mennyiségre számolva legalacsonyabb költségű, külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályok szerint elsőként választandó, legalacsonyabb napi terápiás költséggel alkalmazott készítményeket kell alapul venni.

A jegyző ezt követő 8 napon belül határozattal dönt a közgyógyellátásra való jogosultságról, a jogosultság kezdő időpontjáról, és a jogosult gyógyszerkeretéről, külön megjelölve az egyéni gyógyszerkeret összegét. A jogosultság időtartama alanyi jogon jogosultak estében két év, normatív illetve méltányossági alapon jogosultak estében egy év. A jogosultság kezdő időpontja a jogosultságot megállapító határozat meghozatalát követő 15. nap. Magát az igazolványt az egészségbiztosítási szerv a jegyző határozata alapján, a határozatban megjelölt időtartamra, hivatalból állítja ki.

A közgyógyellátás iránti kérelem egyébként a jogosultság időtartama alatt, annak lejártát megelőző három hónapban is benyújtható. Amennyiben az eljárás a jogosultság lejárta előtt legalább 15 nappal korábban befejeződik, az új jogosultság kezdő időpontjaként a korábbi jogosultság lejártát követő napot kell megállapítani. A közgyógyellátási igazolvány lejártát megelőzően beadható újabb kérelem lehetősége tehát biztosítja, hogy a jogosult közgyógyellátási jogosultsága folyamatos legyen, és ne maradjon ellátás nélkül.

Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (a továbbiakban: OEP) a közgyógyellátásra jogosult személy jogosultságáról, továbbá gyógyszerkeretének figyelemmel kísérése céljából hatósági nyilvántartást vezet, mely tartalmazza

a) a jogosult személyes azonosító adatait,

b) a jogosult társadalombiztosítási azonosító jelét,

c) a közgyógyellátásra való jogosultság kezdő és befejező időpontját,

d) a közgyógyellátásra való jogosultság megállapításáról döntést hozó szerv megnevezését és határozatának számát,

e) a jogosult betegségének BNO kódját,

f) a jogosult számára megállapított, a jogosultsági időtartam alatt még felhasználható és a még rendelkezésre álló gyógyszerkeretének összegét,

g) a jogosult közgyógyellátási igazolványának számát.

A nyilvántartás adatainak megismerésére - a BNO kód kivételével - a közforgalmú, illetve a fiókgyógyszertár (a továbbiakban együtt: gyógyszertár) jogosult.

A jegyző által a közgyógyellátottakról vezetett nyilvántartás tartalmazza a jogosult természetes személyazonosító adatait, a jogosultság és a térítési díj megállapításához szükséges jövedelmi adatokat, a közgyógyellátott gyógyszerkeretét és igazolványa számát is, egészségügyi személyes adatokat (pl. BNO kódot) azonban nem.

A közgyógyellátási igazolvány után a települési önkormányzat – megállapított gyógyszerkeret éves összegének 30%-a mértékéig – a Megyei Egészségbiztosítási Pénztárnak (MEP) térítést fizet.

Rendkívül bonyolult rendszerről van tehát szó, melyben adatkezelést végez az egészségügyi megalapozottságot igazoló háziorvos, a közgyógyellátási jogosultságról döntő jegyző, a szakhatóságként eljáró és az igazolványt kiállító MEP, a központi nyilvántartást vezető OEP, valamint a gyógyszerkiadást megelőzően a jogosultsági feltételeket ellenőrző gyógyszertár.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 3. § 2. pontja értelmében egészségi állapotra vonatkozó személyes adat, mint különleges adat akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárult, vagy egyéb esetekben azt törvény elrendeli.

Adatvédelmi szempontból aggályos, ha egyrészt a háziorvosi igazolás egészségügyi adatokat tartalmazó részéhez a jegyző – a jogszabály rendelkezésének kifejezett tiltása hiányában – hozzáférhet, másrészt a társadalombiztosítási szerv az érintett jövedelmi, szociális rászorultságát megalapozó adatait megismerheti. Az ilyen adatkezelés nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés követelményének. Az Avtv. 5. §-a értelmében ugyanis személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, továbbá csak olyan személyes adat kezelhető, amely a cél eléréséhez alkalmas, és a cél megvalósulásához elengedhetetlen.

A 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet 35. § (6) bekezdése alapján a háziorvosi igazolást zárt borítékban a kérelmező nevének és taj-számának feltüntetésével kell csatolni a kérelemhez. A borítékon a „háziorvosi igazolás közgyógyellátás igénybevételéhez” szövegrészen túl fel kell tüntetni a háziorvos nevét és bélyegzőszámát is. A Korm. rendelet 36. § (2) bekezdése előírja, hogy a jegyző az elutasító határozattal együtt a zárt borítékban lévő háziorvosi igazolást felbontatlanul visszaküldi a kérelmezőnek. Fenti szabályokból csupán következtetni lehet arra, hogy a jegyző, illetve az önkormányzat szociális előadója nem jogosult a háziorvosi igazolást tartalmazó borítékot felnyitni.

Hivatali elődöm már 2006. évben kiadott ajánlásában kérte a jogalkotót, hogy egyértelműen rögzítse jogszabályban azt, hogy a jegyző nem ismerheti meg az érintett egészségügyi adatait és orvosi dokumentációját, az egészségbiztosítási szerv pedig nem jogosult a közigazgatási határozat azon részének megismerésére, melyen az érintett szociális helyzetére vonatkozó adatok szerepelnek.

Magam is fontosnak tartom, hogy a fennálló jogbizonytalanság megszűnjön, ezért a jövőben ismételten felhívom az illetékes szervek figyelmét a jogszabály-módosítás szükségességére.

Ön beadványában kifogásolta azt is, hogy a jegyzőt, az önkormányzat szociális előadóját nem terheli az orvosi titok megtartásának kötelezettsége. Ezzel kapcsolatban tájékoztatom, hogy az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló 1997. évi XLVII. törvény 35. §-a előírja, hogy a nem egészségügyi intézményben az adatkezelő a működése során tudomására jutott orvosi titkot köteles megtartani. Az adatkezelő mentesül a felelősség alól, ha az egészségügyi személyazonosító adat továbbításához az érintett, illetve törvényes képviselője írásban hozzájárult, az abban foglalt korlátozásokon belül, valamint az egészségügyi és személyazonosító adat továbbítása törvény előírása szerint kötelező. Abban az esetben tehát, ha a jegyző – álláspontom szerint jogalap nélkül ugyan, de – megismerné a háziorvosi igazolásban foglalt egészségügyi adatokat, az így tudomására jutott titkot jogszabály erejénél fogva köteles megtartani.

Személyes adatok védelmével és közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos beadványával forduljon a jövőben is bizalommal hivatalomhoz.

Budapest, 2009. augusztus 14.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András